

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Caput III. De Fidei necessitate, habitu, infusione, subjecto, & de Hæresi,
infidelitate, blasphemia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

datum præcisè ut revelata. Hinc de fide est, conclusio hujus Syllogismi: Omnes Apostoli acceperunt Spiritum S. Mattheus fuit Apostolus; Ergo Mattheus accepit Spiritum sanctum.

Conclusio deducta ex universali revelata, & *subsumpta non revelata, sed metaphysicè aut physicè certa*, est etiam de Fide. Quia quod revelatur de subiecto universalem sumpto revelatur de quovis, quod sub sumitur sub illo, seu quod in eo continetur, certò certitudine metaphysica aut physica. Hinc potest quis credere, infantem quem certò certitudine experimentaliter novit à se legitime baptizatum, esse in gratia: se verò extra gratiam, si sibi concius sit peccati mortalis non retrahenti. Ita Suarez, Tannerus, Lugo, alique, Contra Ariagam, Coninck, aliosque.

Dices, Conclusio sequitur debiliorem partem antecedentis, quæ hic est propositio physicè tantum certa.

Resp. Id intelligendum esse de conclusione quatenus deducta ex præmissis, non autem de conclusione tantum materialiter spectata, & contenta in præmissis.

Deductam etiam ex universali revelatâ, & subsumpta solum certâ certitudine magna morali, esse Fide divinâ credibilem probabilius videtur. Quia certitudo magna moralis revelationem sufficienter proponit, ad inducendam credendi obligationem. Hinc, quia revelatum est, Filium Dei descendisse de cælis pro omnibus hominibus, tenemur credere illud Symboli Nicaeni: *Qui propter NOS homines & propter nostram salutem descendit de cælis*: licet non sit revelatum nos existerè, aut esse homines, sed solum certum certitudine magnâ morali, quæ est sufficiens applicatio revelationis ad inducendam obligationem credendi.

Ut si Deus revelaret, omnes urbes Italiae intra annum everterendas, possemus Fide divina credere Romanam tunc everterendam, eo quod certitudine magnâ morali constet eam esse urbem Italiae. Ita Tannerus, Amicus, Oviedo, Lugo, alii communius, Contra Molinam, Ariagam, Coninck, &c.

Adultus non potest Fide divina credere se esse justificatum per *suscceptionem Sacramenti*: Quia de legitima ejus susceptione non potest habere certitudinem, id est, excludentem omnem formidinem prudentem de opposito, qualis requiritur de existentia revelationis ad prudens imperium assensus fidei, & ad obligationem credendi, ut docet Lugo, &c.

De propositione tantum *probabiliter revelata*, sive notitia tantum probabiliter revelationis qualiter sentiendum, declarat Innocentius XI. referendo hanc inter prohibitas Prop. 21. *Assensus Fidei supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitia solum probabiliter revelationis; imò cum formidine quâ quis formidet, ne non sit locutus Deus.*

Actus Fidei *Justificativa* est supernaturalis, saltem quoad modum quo fit. Patet ex Scrip. ad Philip. vobis donatum est ut credatis: & ex Tridentino, si quis dixerit, sine Spiritus sancti adjutorio hominem credere posse sicut oportet ut justificetur, anathema sit.

Est etiam supernaturalis quoad *substantiam*, sic ut secundum suam entitatem superet omnem naturæ existentiam activam & passivam. Ita Sorus, Suar. & alii communius, contra Scotum, Cajet, & alios apud Ripaldam.

P. R. Arsdæ. Tom. II.

Prob. ex Scrip. CC. & PP. docentibus absolute actum Fidei esse donum Dei, & superare vires naturæ. Ratio est, quod actus Fidei sit dispositio ad gratiam supernaturalem in substantia, cui proinde debet proportionari etiam in substantia ipse actus.

Pia affectio credendi elicitur à speciali habitu credulitatis, estque *entitativè supernaturalis*: uti & iudicium *practicum prudentiæ* illam immediatè dirigens non tamen iudicium *speculativum* de credibilitate. Quia illa pia affectio &c. ex Conc. Arausicano art. 5. est initium Fidei, adeoque donum gratiæ: non autem iudicium istud speculativum, cum actum supernaturalem non dirigat, nisi remotè, & per accidens: unde potest absolute iudicium illud speculativum de credibilitate falsum esse.

CAPUT III.

De Fidei necessitate, habitu, infusione, subiecto, & de Hæresi, infidelitate, blasphemia.

DE bis ex parte in Tomo I. Part. I. Cap. I. & sequentibus.

Fides Dei ut existentis, & quidem sub ratione unius primi principii, & ut *remuneratoris*, est & semper fuit, necessaria necessitate mediæ, nec solum disjunctivè in re, vel in voto, ut Baptismus, sed in ipsa re, sive actu formali. 1. Quia non est in quo alio actu æquali aut perfectiori dici possit fides illa contineri virtualiter, aut eminenter. 2. Quia nullum est fundamentum illud dicendi de Fide illa, sicut de Baptismo, quem ex Scrip. & PP. constat posse suppleri per dilectionem, martyrium, &c. non autem potest sic aut alio modo suppleri fides illa Dei, & remuneratoris.

Dices, Non est cur antecedenter ad istam fidem non possit Deus cognosci sub ratione solius *causæ primæ*, & sic amari super omnia actu justificativo.

Resp. *Amorem Dei* super omnia non esse possibilem ante fidem Dei ut *remuneratoris*, non quidem absolute, sed ex hypothesi præsentis providentiæ, de auxilio ad actum proximè justificativum non dando, nisi mediante hac Fide remuneratoris, ut Scriptura declarat ad Hebr. 11. &c.

Est quidem probabile, *fidem explicitam Incarnationis, & Trinitatis*, post Evangelium sufficienter promulgatum ut toto orbe obliget, necessariam esse necessitate mediæ: Probabilius est tamen apud plures illam solum esse necessariam in re, vel in voto contento in Fide remuneratoris, & in voluntate credendi omnia ad salutem nostram revelata. Quia non apparet sufficiens fundamentum necessitatis universalis credendi mysteria capti & crediti adeò difficilia. 2. Quia possunt omnia Scrip. & PP. loca ei faventia explicari, vel de necessitate præcepti, vel de necessitate in re, aut in voto, contra eos qui asserunt necessitatem in re; vel de necessitate Fidei Christi, id est, ex merito Christi; vel de fide Christi implicitâ, vel explicitâ. 3. Quia ista fides de qua supra, multis est impossibilis, ut furdus, & mutus à nativitate, educatis inter Barbaros, & valdè stupidis. Ita docet Sorus, Medina, Suarez, Coninck, Ripalda, Contra Lorcam, Maldinum, Valentiam, Saucher, Granadum, Tannerum, Amicum, qui sustinent istorum mysteriorum fidem necess-

rsde
kin

theo
logia

P. IV

necessariam esse necessitate mediū: unde patet saltem ad securitatem illa esse inculcanda, cum hanc necessitatem si à parte rei subsit, probabilitas supplere non possit.

Credenda sunt necessariò *necessitate præcepti* mysteria Trinitatis, Incarnationis, & omnia in symbolo contenta, & quidem hæc sunt explicite credenda. Unde est obligatio sciendi ista, & ex præcepto Ecclesiæ orationem Dominicam, præcepta Decalogi, Tria Sacramenta maximè necessaria ad salutem. De his *Confessarum*, & maximè Parochus interrogare debet penitentes, dum apparent valde rudes, eosque instruire, aut instru curare.

De Fide externa: Licitum est ex gravi causâ uti *veste infidelibus propriâ*, eorumque distinctiva, modo non sint ex sua institutione, seu usu recepto, signa protestativa falsæ religionis: Uti etiam potest *Ecclesiasticus* uti veste laicorum, non ex intentione simulandi se esse Laicum, sed celandi se esse Ecclesiasticum: Quia hoc non est simulare quod non est, sed dissimulare quod est, in quo nihil est mendacii.

Inter Hæreticos licet tunc *vesti carnis* ad occultandam suam religionem, quando hoc est necessarium ad vitanda gravia damna. Quia illud non est hæresim profiteri, nec Ecclesiæ præceptum obligat cum tanto incommodo: non tamen uti *ceremoniis* institutis ad professionem vel exercitum falsæ religionis, v. g. sumendo cœnam hæreticorum, assistendo eorum concionibus, quando princeps id imperat tamquam professionem falsæ religionis, &c. De his aliisque *plura præctica* & *particularia* in hoc Opere infra Tomo II. Tract. VI.

Datur *habitus Fidei* per se infusus, qui est principium elicivum assensus fidei, estque in intellectu, sicut habitus spei & charitatis in voluntate. Constat ex *Trid. Sess. 6. cap. 7.* ubi ait, in justificatione, hæc omnia simul infusa accipit homo, Fidem, Spem & Charitatem: Quæ non possunt intelligi de *actibus* Fidei, &c. Cum hi actus justificationem præcedant, ex Apost. ad *Heb. 9. & ad 1. Corinth. 13.* & ex communissimo DD. sensu è quibus *Suarez*, & *Granadus* volunt esse de Fide. Et favet ratio, quia connaturalius est ut homo in viâ constituatur in actu primo sufficienti ad actus supernaturales & meritorios per dona permanentia, quam per auxilia transeuntia: sicut in Patria elevatur anima ad Dei visionem per lumen gloriæ permanentem & habitualiter illi inhaerens.

Ultra illum habitum *intellectualem*, à quo procedit immediate actus Fidei, datur in voluntate *habitus pie affectionis* per se infusus, ut actus Fidei fiat modo perfectiori & magis connaturali: Est autem iste habitus virtus specialis Fidei subserviens, distincta à studiositate & obedientiâ. Quia pro objecto formali habet specialem honestatem distinctam ab honestate, quam spectant aliæ virtutes, quæ reuocet in eo, quod est intellectum suum *submittere primæ veritati*, aliquid, licet obscure, revelanti. Non est illa virtus Theologica, cum non habeat aliquam Dei perfectionem pro objecto formali, sed virtus moralis Fidei subordinata, e jusque actum causans, non eum eliciendo, sed imperando ex pia & antecedente voluntatis imperantis affectione.

Habitus Fidei non infunditur *prius tempore*, quam habitus *Charitatis*. Favet *Trident.* docens in Justificatione hominis infidelis simul infundi fidem, spem, & Charitatem ubi istud *simul* significat simultatem tem-

pore, ut indicat etiam istud in *justificatione*. Favet etiam S. Thomas, docens fidem & spem præcedere charitatem secundum actus, non secundum habitus: Unde cum alibi contrarium innuit, intelligendus est, uti & August. de Fide actuali. Ratio est, quod saltem in eo qui peccavit peccato infidelitatis, dispositio sufficiens ad habitum Fidei, quæ debet esse expulsa a mortali peccato infidelitatis, sufficiat ad habitum charitatis, cum hic sufficiat ad expellendum omne peccatum mortale, quod solum charitati repugnat. Ita docet *Scotus, Bonaventura, Lugo, Ariaga, Ripalda, Contra Cajetanum, Sorum, Suarez, Valentiam, Vasquez*, quorum sententia probabilis censetur.

Fides habitualis est, vi præsentis providentiæ, *principium radicale resurrectionis spiritalis* à statu peccati, quæ ratio est cur potius conservetur in peccatore fidei, quam spes & virtutes morales: Quia nempe Deus hominem necdum à se totaliter sive finaliter aversum pro sua bonitate noluit destituere intrinseco justificationis principio. Habitus etiam *pie affectionis* credendi, quia est virtus Fidei subserviens, ad eum actus saltem imperativè concurrentem, cum habitu Fidei conservatur in peccatore, licet sine charitate non infundatur.

Angelus & Homo in prima sui creatione habuerunt *fidem*. Quia, cum essent viatores, debuerunt se disponere ad beatitudinem per actus Fidei, spei, &c. *Dæmones* & cæteri *damnati* non habent fidem proprie dictam; quæ dicit assensum, quo credens se submitte testimonio Dei, & in ejus obsequium captivæ suam intellectum: cum enim eis desint auxilia ad hujusmodi actus, habitus eorum actuum productivus in eis esse superfluous. Habent tamen aliquam speciem *Fidei naturalis* ortæ ex evidentiâ motivorum credibilitatis, de qua intelligit, *Dæmones* credunt & contremiscunt. *Jacob. 2. v. 19.*

Habent fidem iusti in *Purgatorio*, cum adhuc certo modo sint viatores, quibus proprium est ambulare per fidem ex *Apost. 2. ad Corinth. 5.* Non tamen *Beati in celo*, ubi ex *Apost. 1. ad Cor. 3.* remanet sola charitas, ut interpretantur Patres. Ratio est, quod imperfectio obscuritatis & formidinis Fidei propriè dedecet statum beatificum.

Dicit, Apost. ad Hebr. 11. dicit; sine Fide impossibile est placere Deo: & Patres subinde lumen gloriæ hanc vocant.

Resp. Apost. ibi loqui de viatoribus, qui vi præsentis providentiæ non possunt se ad gratiam & salutem disponere nisi per fidem. Patres autem lumen gloriæ subinde vocant fidem, sumendo fidem latè, pro quavis cognitione infallibili conjuncta cum firmissima adhesionem, qualem habent in celo Beati.

Fides habitualis supernaturalis, de lege ordinariâ, non potest esse in *heretico formaliter*. Patet 1. ex *Apost. 1. Tim. 1. v. 19.* ubi de Hymenæo errante in unico articulo fidei dicit, illum à *Fi de naufragasse*, id est, juxta *Chrysostomum* Fidei habitum perdidisse. Patet 2. ex *Trident. Sess. 6. c. 5.* ubi ait: infidelitate fides amittitur. 3. Ex *August. Enchir. 6. 5.* docente Hæreticos nomine tenus in Christum credere. *Peccatum infidelitatis* expellit etiam *habitus pie affectionis credendi*, quæ est pars Fidei sumptæ moraliter, ut est libera & meritoria, & per quam præcipuè à voluntate imperante dependet: pertinacia enim hæretica, & formalis, cum pia credendi affectione simul non consistit.

Dicit,

Dices, Hæreticus non rejicit infallibilitatem divinæ revelationis, sed tantum negat illam existere in articulo particulari: ergo non caret pia affectione erga auctoritatem divinam.

Resp. Et si hæreticus non neget infallibilitatem divinæ revelationis, sed solum ejus existentiam de articulo à se rejecto, eo ipso tamen, quo negat hoc particulare objectum esse *revelatum*, præsupposita ejus *sufficiens* propositione, ut revelati, est injurius divinæ Auctoritati. Quia revelationi sufficienter sibi propositæ non vult deferre cultum intellectualem supremum illi ratione suæ omnimodæ infallibilitatis summo jure debitum.

HÆRESIS propria & Fidei repugnans est, *Error & pertinax*, & contra fidem in proficiente Christianissimo: Hinc tenens veritatem Fidei putans esse contrariam doctrinæ Ecclesiæ, aut cum voluntate non dissentiendi, errori, licet oppositum definiatur, ibi præcisè sistendo, non est propriè hæreticus: Quia sic non habet judicium erroneum contra Fidem. Perinacia illa ad hæresim requisita ex S. August. *Epist. 12.* est formale constitutum hæresis, cujus materiale est error, & rectè definitur, obstinata voluntas non assentiendi revelatis ut talibus sufficienter propositis. Dissentiens *revelationi privata*, est infidelis, & quidem infidelitate fidem pellente, non tamen hæreticus strictè. Quia non rejicit revelationem publicam, sive, ab Ecclesiâ propositam, ideoque subjectus non est penis hæreticorum.

Probabilis videtur errantem in Fide ex ignorantia *evincibili* esse formaliter hæreticum, ut pote ex neglectu imputabili &c. ut diximus supra *Tom. 1. pag. 16.* Oppositam tamen sententiam, quæ est benignior, probabiliter docet *Lugo* cum variis. Quia et si talis habeat errorem culpabilem, illum non teneret nisi opinaretur non esse disformem doctrinæ Ecclesiæ, quam pio credendi affectu in omnibus vult amplecti, & ideo affectat eam in quibusdam ignorare, ne cogatur suum errorem aut quodpiam vitium deserere. Unde in eo non patet ista pertinacia sine qua hæresis stare nequit. Ita *Durandus*, *Bañez*, *Suarez*, *Lugo*, *Contra Sotum*, *Lorcam*, *Saurum*, *Canum*, qui sic exponunt.

In alijs materijs peccatum ex ignorantia culpabili est ejusdem speciei cum peccato ex certa scientia commissio. Ergo etiam in materia Fidei.

Resp. alij, dispensationem esse, quod ignorantia, et si graviter culpabilis, tollat ab errore in materia Fidei *perinaciam*, & negationem formalem infallibilitatis Dei aut Ecclesiæ, quibus error constituitur in esse hæresis, fidemque expellens: At verò ab actu in alia materia gravi non tollit voluntarium, adeoque nec malitiam gravem, quæ quodvis mortale pellit charitatem, quæ est civis mortali opposita in quavis materia.

Dubium retinens circa misterium *sufficienter* propositum ut revelatum, sive positivè judicando non esse certum, sive negativè circa illud metu errandi suspendendo assensum, est formaliter hæreticus. Quia vel formaliter per actum positivum, vel æquivalenter per suspensionem assensus judicat divinam revelationem, vel Ecclesiæ propositionem non esse infallibilem. Idem dicendum, de eo, qui circa ejusmodi articulum opinatur opinionem formidolosâ, non de opinante opinione solum formidolosâ permissivè,

R. P. Arsdck. Tom. II.

sic enim infallibilitatem non negat. Ita *D. Thomas*, *Cajet. Suarez*, &c. & videtur certum ex *cap. 1. de hæres.* ubi dicitur, *Dubitans de Fide est infidelis.*

In materia Fidei per *Propositionum censuram*, alia dicitur propositio *hæretica formaliter*, quæ opponitur revelationi aliquo modo notæ, alia *materialiter*, quæ opponitur revelationi ignotæ; alia *erronea* & *hæresis proxima*, quæ opponitur propositioni certæ certitudine Theologica; alia *hæresim sapiens*, quæ ex circumstantiis præbet occasionem suspicandi, quod profertur sensu hæretico; alia *scandalosa*, quæ præbet occasionem sinistrè agendi aut sentiendi; *temeraria*, quæ temerè assertur ut certum: quod est valdè dubium, vel contra; *impia*, quæ probabilitate carens fidelium pietati detrahit.

INFIDELITAS propriè dicta, nempe Deo aut Ecclesiæ negans infallibilitatem, & consequenter absolute repugnans Fidei actuali, est maximum peccatum, quoad nocentum: Quia tollit radicem omnis justitiæ, nempe fidem; non maximum quoad malitiam, cum eo gravius sit odium Dei. *Triplex* est infidelitas nempe *Paganismus*, quo doctrina Fidei totaliter rejicitur. *Judaismus*, quo admittitur in figura, seu ut est in veteri testamento, & rejicitur in veritate: & *Hæresis*, quæ admittitur in figura, in veritate autem partim rejicitur, partim admittitur. *Apostasia* est defectio à Fide quæ præsupponitur suscepta per baptismum Ecclesiæ.

Ad fidem vi cogere non licet *Infideles* Ecclesiæ aut Christianis Principibus *non subjectos* temporaliter. Est *S. Thomæ*, & aliorum communis ex *Apost. 1. ad Cor. 5.* quid mihi de iis, qui foris sunt: quem locum *Chrysost. Augustin.* & cum iis *Trident. Sess. 14. cap. 4.* intelligunt ad nostrum sensum: Ratio est, quod Fidei susceptio, ejusque per Sacramenta professio debeat esse voluntaria, alioqui esset ficta & sacrilega. Unde ad eam cogere esset indirectè causare sacrilegia. Aliud est de *Hæreticis*, qui possunt cogi ad id, quod in baptismo promiserunt, habendo se permissivè ad mala inde fortassis per accidens secutura: de his intelligi potest illud *Luc. 14.* *Compelle intrare*; vel de compulsionem ex prædicationis Evangelicæ vi sive efficaciam.

Imò et si infideles Christianis Principibus temporaliter subjecti sint, ad fidem suscipiendam vi cogi non posse docent plures cum *D. Thomæ*, contra *Scotum*, &c. Quia cum foris sint, ex *Apost. & Trident. supra*, Ecclesiæ in eos nullam habet potestatem: illa verò, quam habent Principes sæculares, est merè politica, adeoque non se extendit ad supernaturalia. Hinc *Conc. Toleranum* prohibet ne tales ad fidem cogantur, quod non faceret, saltem generaliter, si id per se & directè licitum foret. Potest *Princeps* cogere suos subditos ad servandam *legem naturæ*, quatenus conducit ad commune bonum Reipublicæ, non quatenus conducit ad ipsorum salutem, cujus ipsis invitis procurandæ Principibus non ostenditur potestas à Deo data. Possunt tamen *indirectè* ad fidem inducere, verbi gratia, justis tributis illos gravando, ad audiendum doctrinam sacram convocando, aut domicilium in certa quadam ditone illis non concedendo nisi velint prædicationi aliquando interesse. Ita *Valentia* contra *Majorem*.

Dices, jure divino ipsi infideles tenentur fidem in Deum & Christum suscipere. Ergo possunt compelli ad id quod tenentur.

E 2

Resp.

rsde
kin

theo
logia

P. IV

Resp. neg. confeq. Quia Principis temporalis non est compellere ad supernaturalia, cum hæc non debeantur Principi, sed Deo, qui non reperitur in hoc talem sui juris executionem illis demandasse.

Jus naturæ prohibet *Libros hæreticorum*, iis quibus essent occasio ruinæ, ut rudioribus, quibus annumerat Sylvius unius aut alterius anni Theologiæ auditores. Jus verò Ecclesiasticum in Bulla Cænar omnibus etiam DD. Episcopis, & Cardinalibus eos prohibet, idque sub pœna excommunicationis; à quâ tamen, & à gravi peccato excusat parvitas materiæ, sive ejusmodi libros exiguo tempore apud se retinendo, sive in iis paucas lineas legendo. In Germania ubi multi sunt hæretici viro docto aliquando non esse illicitum illorum libros legere ad refutationem tradit *Layman*. De his plura infra Tomi II. Tract. VI.

Blasphemia est verbum contumeliæ in Deum, vel in Sanctos sic ut redderet in Deum. Consistit ut hæresis in actu intellectus supponente pravum voluntatis affectum formalem aut virtuales Deum inhonorandi, à quo imperatur, & consummatur accidentaliter verbis, aliisque signis externis. *Enuntiativa* seu hæreticalis blasphemia fit 1. Deo aliquid tribuendo, quod ipsi non convenit. 2. Illi negando, quod illi convenit. 3. Tribuendo creaturæ, quod Deo proprium est. *Enuntiativa duplicem* continet malitiam moralem, scilicet contra fidem, & contra religionem. *Simplex* unicam, & fit imperativè, optativè, irrisoriè, Christi, ejusve mortem nominando irreverenter v. g. in rixa, aut vehementi iracundia.

Non potest autem esse formalis blasphemia, nisi intellectus advertat ad verba quæ proferuntur.

Virtuti Fidei opponitur etiam Apostasia quæ est defectio voluntaria à fidei veritate, uti & obstinatio & cæcitas mentis, quæ solet à passionum perturbatione provenire.

Dona autem intellectualia Fidei, dictis contraria, sunt, sapientia, intellectus, scientia, consilium, quæ etiam Spiritus sancti dona nuncupantur. De blasphemia &c. plura practica infra Part. III. Tract. V. cap. II.

DE SPE THEOLOGICA.

CAPUT UNICUM.

De Spei natura, objecto, peccatis oppositis, illius præcepto, habitu, necessitate.

Quomodo actus spei per se, & ex suo objecto, & sine amore sit bonus & meritorius tractatur in hoc opere infra Tomo II. Part. III. Tract. I. Quaest. XXI. & seq. de Attritione, Spe, Amore &c.

Spei Theologica definitur, desiderium efficax boni supernaturalis, absentis, ardui, & probabiliter obtinendi. Huic responder *Spei habitus*, sive, habitus infusus per modum principii ad eliciendos actus Spei prædictos.

Materiale objectum principale Spei Theologiæ est Beatitudo sumpta completè pro complexo ex objectiva & formali, Deo scilicet, & ejus possessione, sic ut ille sit principale, hæc minus principale. Patet ex Scip. 1. Tit. 2. Expectantes adventum gloriæ Dei: Ex August. dicente, præmium virtutis erit ipse Deus.

Spei materiale objectum adequatum completitur

omnia sive supernaturalia, sive naturalia, quæ ad beatitudinem conducunt ad eamque obtinendam à Deo ordinatè peti, & meritò expectari possunt, qualia sunt, juxta S. Augustin. omnia contenta in oratione Dominicâ: unde Beatitudo est objectum primum, cetera pertinent ad secundarium, juxta illud *Matt. 5.* quærite primum regnum Dei.

Spei est virtus Theologica: quia immediatè attingit Deum ut objectum principale, ejusque visionem minus principale, & ut applicationem principalis. Sic fides Theologica respicit ut formale objectum principale primam veritatem, ut minus principale revelationem exterius debite propositam.

Bonitas Dei respectiva ad creaturas est objectum formale Spei, ut est desiderium tendens in Deum ut nobis bonum; cum ut sic pertineat ad amorem concupiscentiæ, qui ex essentia suâ respicit objectum ut amanti bonum, non ut bonum in se, in quo etiam à charitate, sive amore benevolentia distinguitur.

Amor concupiscentia inclusus in Spe, spectat quidem ad quemdam amorem proprium, cum per illum sperans sibi velit suum bonum proprium & quidem summum; non tamen est vitiosus, sed ordinatissimus. Quia per illum homo se in actu exercitò refert ad Deum, ut finem ultimum in coque sistit. Neque est amor naturalis, quia per illum sperans amat seipsum non ut contentum intra limites naturæ, sed ut evehctum ad finem supernaturalem, idque ex directione Fidei divina, & ex motione gratiæ supernaturalis ad illuminationem impellentis.

Sicut nobis incerta est salus nostra, ita eâ ex parte effectivè defectibilis est Spes nostra: Hæc tamen est certissima affectivè, sicut fides nostra cognitivè: Quia sicut hæc nititur testimonio Dei summe infallibilis, ita illa nititur virtute Dei auxiliatrice infinite efficaci per promissionem summe fidelem nobis addictâ: quod sufficit ad mediū, & Spei nostræ certitudinem, licet non ad infallibilitatem eventus, sive gloriæ æternæ.

DESPERATIO Spei opponitur per defectum. *Præsumptio* per excessum: hæc consistit in inordinatâ Spei, quæ quis inordinatè innititur, vel propriæ virtuti, præsumens obtinere beatitudinem virtus naturæ, vel divinæ misericordiæ, præsumens eam obtinere sine bonis operibus. *Desperatio* consistit in dejectione animi adversantis beatitudinem, ut consequentiam ob ejus impossibilitatem, aut nimiam difficultatem, ad eam perveniendi.

Desperatio censetur majus peccatum, quam *præsumptio*. Quia divinæ bonitati minorem injuriam facit, qui sperat aliquid quod sperare non debet, quod fit per præsumptionem, quam qui non vult sperare id quod ab ea sperare deberet, uti patet in exemplo optimi Principis, cui per talem desperationem major injuria irrogatur.

Habitus Spei expellitur, 1. Peccato infidelitatis fidem destruentis. 2. Per peccatum mortale desperationis, quod Spei, ejusque objecto formali directè opponitur. 3. Per actus odii & contemptus beatitudinis, alioque similes Spei oppositos: non tamen per præsumptionem nullâ infidelitate permixtam, nec per alia mortalia quæ objectum formale Spei non destruant.

Damnatio sua absoluta non potest revelari homini viatori de lege ordinariâ, sic nempe ut revelatione credat, ejusque recorderetur dum sperandum est. Quia Deus viatori præsen-